

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Promptuarium allegoriarum sacrarum praecipua fidei
christianae capita illustrantium: indice quadruplici
instructum post editiones 5 revisum, iam septimo
recusum**

Botsack, Johann

Francofurti ad Moenum, 1678

Articvlvs III.

[urn:nbn:de:bsz:31-142795](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-142795)

3. *In medio* erat tabernaculum: In medio nostrum Christus est presentia sua, Matth. 18, 20. c. 28, 20. In medio inimicorum regnum ejus est, Psal. 110, 5.

Fundamentum collationis est, Hebr. 9, 11. Verè humanitas Christi est *tabernaculum sine manibus factum*, quia Sp. S. virtute erectum, Luc. 1, 35. *majus*, ob ipsam *corporis*, Col. 2, 17. exhibitionem, *perfectius* ob plenariam exhibitionem, Hebr. 9, 8. 9. cap. 10, 14.

HUMANITAS CHRISTI EST

templum Dei.

486. Joh. 2, 19. Solvite templum hoc, corporis sc. & humanitatis, quod in morte solutum est. In hoc templo inhabitabat *TOTA PLENITUDO DEITATIS CORPORALITER*, Coloss. 2, 9.

In altera vita hoc templum lætis oculis contemplantur, ubi ipse agnus erit templum, Apoc. 21, 22. Et nos, ut vera templa, inhabitantis illius templi luce coruscabimus plenissimè.

ARTICULUS III. DE ADVENTU, INCARNATIONE Christi, ejusque effectis variis, IN GENERE.

CHRISTUS CERTO TEMPORE

venit.

487. Joh. 5, 4. *Angelus certo tempore aquam movebat*, quæ salutaris facta est: Ita Christus in plenitudine temporis descendit de cælo, Gal. 4, 4. salutare baptismatis aquas reddidit, Eph. 5, 26. Hic est angelus verus, quo cum Jacob luctatus est, Os. 12, 4. eruens eundem, Gen. 49, 16. (nos quæ invocatus Psal. 5, 15. Job. 5, 19. 2. Pet. 2, 9.)

CHRI-

CHRISTUS VENIT IN PLENITUDINE

temporis.

488. *Agnus vespere offerebatur*, Exod. 12. vers. 6. Christus *agnus* ille Dei, Joh. 1. v. 29. *occisus* ab origine mundi, vespere oblatuſ est, hoc est, ultimo tempore, Hebr. 1. v. 2. in temporis plenitudine, Gal. 4. v. 4. Hic est verum illud sacrificium vespertinum, Esræ 9. vers. 4. qui in arâ crucis preces suas obtulit, ut incensum vespertinum, Psal. 141. v. 2. Hebr. 5. v. 7.

SALUTIS NOSTRÆ CAUSA

solitaria DEUS.

489. *Nemo terræ potuit lapidem angularem subſternere*, Job. 38. v. 6. Nemo salutis nostræ fundamentum ponere potuit, Psal. 49. vers. 8. & 9. 1. Sam. 2. v. 25. nisi solus Deus, misſo lapide angulari Christo Psal. 118, 22, Eph. 2. v. 20. Esai. 28. v. 16.

CHRISTUS VENIT, UT NOS

quæreret.

490. *Erravit Joseph, in agro fratres querens*. Gen. 37. vers. 15. 16. ut percunctatum veniret statum fratrum suorum : Sic Christus à patre cœlesti misſus venit, ut quæreret nos, tanquam oves, drachmas perditas, filios perditos, Luc. 15. vers. 4. seq. Naëmi Ruthæ requiem quærere promisit Ruth. 3. v. 1. Veram pacem, Rom. 5. v. 1. abundantiam Joh. 10. v. 10. solatium Joh. 10. v. 33. Christus suæ Ecclesiæ donat. Quæramus ergo nos. Psalm. 9. v. 11. ita cor nostrum latabitur, Psal. 105. v. 3. dum inveniri potest. Esa. 55. v. 6.

ADVENTUS CHRISTI

inopinatus.

491. *Subitò cecidit Babylon*. Jer. 51. v. 8. Ita judicium extremum, quo mundi Babylon corruet, subitò veniet. Judicium principis mundi venit, qui est Babylon, per Christi incarnationem. Captivi enim tenebamur,

bamur in illa Babylone, Es. 49. v. 24. c. 42. v. 7. Verùm cecidit, cecidit! gratia Deo, qui nobis victoriam dedit, 1. Cor. 15. v. 56.

CHRISTUS IN PROPRIA VENIENS,
à propriis non est receptus. Joh. 1. v. 11.

492. *Moses, filius Hebrae mulieris, à filia Pharaonis adoptatus est,* Exod. 2. 10. Sic Christus in Ecclesia quidem Judaica natus, à gentilitate tamen acceptatus est, ut animæ sponsus in misericordia se desponsans. Osee. 2. v. 19. & spiritualis maritus, 2. Cor. 11. v. 2.

CHRISTUS IN PATRIA NON
acceptus.

493. *Sicut Joseph in patria non acceptus, in Ægypto regis honoribus affectus fuit,* Gen. 41. 40. seq. Ita Christus suis fordebat in patriâ, Marc. 6. 34. seq. In gentilitatis Ægypto Rex honoratus est, Psal. 18. v. 44. 45.

MARIÆ HUMILITAS.

494. *Illà Abigaëlis optimè congruit,* 1. Sam. 25. 41. Ecce famula tua sit in ancillam, ut lavet pedes, &c. Sic Maria: *Ancilla Domini ego sum, fiat mihi secundum verbum tuum* Luc. 1. v. 38.

CHRISTI INCARNATIO.

495. *Vent Dominus ad Moysen in caligine nubis.* Exod. 19. v. 16. seq. Deut. 5. 22. Caro Christi ejusmodi nubes erat, quâ gloria divina tegebatur, & velut in tabernaculo habitabat, Joh. 1. v. 14. cujus radios nunquam manifestans, *gloriam manifestasse dicitur* Johan. 2. 11. ut unigeniti, Joh. 1. 14. Illa itaque humanitatis nubes tempore humiliationis caligabat, quæ in statu exaltationis plenè coruscabat.

INCARNATIO CHRISTI.

496. *In collum filii perditum cecidit pater,* Luc. 15. 20. eum amplexatus. Idem fecit Deus pater misis filio, qui

qui in nostrum *collum* vel *carnem* cecidit, nos *plexus osculo incarnationis & mysticæ desponsationis* *Oscæ* 2. v. 19. *fraternæ reconciliationis*; sicut olim *Joseph* in *collum Benjamin* incidit. *Gen.* 45, 14. *Illud incarnationis osculum est instar turris, ad quam confugere possumus, instar turris Davidis, Cant.* 4. v. 4.

HUMANITAS CHRISTI.

497. *Judeorum genti struxerat insidias Haman: Ex eâdem gente rechnerum dissipandarum modum sumpsit Jehova, conjugium Esteræ cum Ahas vero promovendo Ester.* 2. v. 15. Ita

1. *Infernalis Haman humano generi struxerat insidias, in mortem præceps egerat, Sap.* 2. v. 24. *Huic malo Deus medicinam reperit, filio suo humanitatem veram unione personali conjungendo, ut salus amissa restitueretur, fraudulentia Satanæ profigaretur, 1. Tim.* 2. v. 5. *Unus mediator Dei, Hebr.* 2. v. 16.

2. *Haman in ligno malum parans Mardochæo, sibi inscio paravit: Ita in cruce Domino malum parans Satanæ sibi paravit, nam in cruce devictus est, chirographo, quod adversus nos ostentabat, affixô cruci, Col.* 2. v. 14. *1. Cor.* 15. v. 55. *2. Tim.* 1. v. 10.

CHRISTUS EST SEMEN.

498. 1. *Respectu seminationis.* Semen enim seminatur: Ita *Christus* in *agrum uteri virginei* seminatus, virtute *Spiritus sancti* ineffabilis. *Luc.* 1. vers. 35. *refloruit planta & sirculus ex radice Jesse, Es.* 17. v. 1. *Act.* 13, 23.

2. *Fruificationis.* Et velut semen non, nisi terræ gremio commissum, fructum fert: Ita *Christus* fructum nobis *justitiæ* attulit, quando sepultus, resurrexit, *Rom.* 4. v. ult. *Joh.* 12, 24. *terræ maledictæ Gen.* 3. v. 17. *commissus, ut nostri maledictionem in ea desederet, benedictionem reportaret. Gal.* 3. v. 14. 16.

T

3. Ari-

3. *Aristarum generationis.* Ex bono semine bonæ fiunt aristæ: Ita ex Christo, tanquam bono & benedicto. Hic enim est, qui maledictum pro nobis factus est, Galat. 3. v. 13. ut ex illo nati, Joh. 1. v. 13. veram benedictionem consequeremur, Gen. 22. v. 18.

3. *Humoris terræ attractionis.* Semen enim terræ humorem, zizaniis materiam præbiturum, ad se attrahit: Ita nos sumus humor velut terræ maledictæ, qui cum à Christo non *attrahimur*, Rom. 11. v. 17. in *lolum degeneramus* & pessimos fructus *ferimus*. Christus autem nos ad se trahit, verbum offerens: Hinc David Ps. 19, 11. *Quam dulcia eloquia!* & Petrus Joh. 6. v. 68. *Quo ibimus? Verba vitæ æternæ habes.*

4. *Mundationis.* Semen agrum mundat, cum, subtracto humore, segetem producit: Ita Christus mundat cordis nostri agrum à *lolo* peccati, idq; suo ipsius sanguine, Act. 20. v. 28. fide, Act. 15. v. 11.

5. *Multiplicationis.* Semen multiplicatur: Ita pii, semen Christi, fructibus justitiæ multiplicantur, Ph. 1, 11.

CHRISTUS INFIRMITATES

nostras suscepit.

499. *Caro pro costa Adami posita est, ex qua condita Eva, viventium mater,* Genes. 2, 21. Ita Ecclesia ex costa Adami secundæ edificata est, Eph. 5. v. 31. 32. quia carnem nostram, hoc est, infirmitates carnis cum ipsa carne, Ef. 53. v. 5. tulit, Phil. 2. v. 7. Rom. 8. v. 3.

INCARNATIONIS CHRISTI

tempus.

500. *Mediâ nocte Dominus Egyptum ingressus est ad liberandum Israel:* Exod. 12, v. 29. Sic Christus liberaturus nos è manu inimicorum, Luc. 1, 74. mediâ nocte venit, mysteriis fidei maximam partem ignorantiam velut tectis, ob *Pharisaorum fermentum*, & *nebulis*

typo-

typorum involutis. Corpus ergo ipsum advenit, Coloss. 2. v. 17. cum solido rerum significatarum corpore: Umbrae fugerunt, Hebr. 10. v. 1. adventante justitiae sole, Mal. 4. v. 2.

INCARNATIONEM CHRISTI SOLLITUDINE expectarunt Patres.

501. Tob. 10. v. 8. *Mater sollicitè reditum filii expectabat.* Jacob faciem Josephi *videre gestiebat*, Gen. 45. v. 28. Filius verus Christus, verus *scipio* noster, (sic filius Tobiae vocabatur, Tob. 5. v. 25.) Verus *Joseph*, Christus anxie desideratus, toties exoptatus, Esa. 64. v. 1. *Vtinam disrumperes caelos!*

CHRISTUS PROPTER HOMINES incarnatus.

502. Sol 10. *lineis descendit, aegrotante Hiskia.* Esa. 38. v. 8. Ita toto genere humano laborante, Esa. 53. v. 6. 7. Ezech. 16. v. 4. seq. Apoc. 3. v. 18. Sol justitiae Christus descendit, & velut per incarnationis mysterium in nostri intellectus tenebricoso *sciaterio* retrogressus est. Retrogressus est in divinae majestatis splendore fulgido, quando eundem occultavit sub nubilo humilitatis, in nube humanitatis, Phil. 2. v. 7. 8.

INCARNATIONIS EFFECTUS benedictus.

503. *Luclans cum Christo Jacob, eum tenere nequirit, ascendente aurora.* Gen. 32. v. 24. quia scilicet V. Testamenti propria *Nox* erat, quam Christus latere, non de die patere voluit. Saepius Patres efflagitarunt Christi adventum, Psal. 66. v. 8. *Benedicat!* Esa. 64. v. 1. *Disrumpe caelos! verum* adventante plenitudine temporis, Gal. 4. v. 4. ipse Christus *festitit* in utero virginis sanctissimae, Psal. 40. v. 8. *Ecce venio; & femina virum circumdedi*, Jer. 31. v. 22. ut ille benedictionem nobis impertiret, Gal. 4. v. 5.

 VARIÏ FRUCTUS INCARNATIONIS.

504. *Simoni sacerdoti variu attribuantur effectus*, Syr. 50. Progressus enim extra velum. v. 6. &c. Simon verus Christus est,

1. *Nomine*, quod auditorem notat: Ita Christus & preces nostras audit, & à patre audiri facit. Rom. 8, 34. Psal. 10, 17. & à patre auditus est, Hebr. 5, 7. & ipse patrem audit clamantem: Abi, mi fili, libera; ille respondit Psal. 40, 8. **ECCE VENIO.**

2. *Ordine*: Simon sacerdos summus fuit: Ita Christus, secundum ordinem Melchisedeck, Psalm, 110. Heb. 4. summus, caput, primitiæ, 1. Cor. 15.

3. *Extra velum processione*. *Velum* erat cælum è quo processit, quando descendit, Joh. 3, 13. incarnatus. *Velum* erat majestas illa DEITATIS, ad quam nemo penetrare potest, 1. Tim. 6, 16.

4. *Comparatione*, 1. *Effectuum*: Simon in vita sua domum Domini suffulcit, corroboravit v. 1. Syrach. d. 1. Christus non in vita tantum, sed & in morte, domum Domini, hoc est, nos. Hebr. 3, 6. suffulcit, Simon altitudinem templi ædificavit. Christus verum templum ædificavit, fundavit, ipsius fundamentum. 1. Corinth. 3, 11. Ephes. 2, 20. *altitudinem dilectionis divina* monstravit, Joh. 3, 16. Rom. 5, 8. Ephes. 3, 18. *puteos aquarum viventium, ut Simon v. 3. d. l. remanere fecit*, Joh. 4, 14. cap. 7, 38.

2. *Similium*. v. 6. 7. 8. 9. 10. v. 11. Christus enim verè *stella matutina*, 2. Pet. 1, 19. *stella Jacob*. Num. 24, 17. *luna plena*, quia Ecclesiam lumine complevit, quæ erat dimidiæ instar lunæ sub V. T. est. nunc *plena luna est*, utriusque Testamenti lucens lumine; verè *Sol justitiæ*, Malach. 4, 2. *arcus* refulgens inter nebulas iræ DEI, ne diluvium inferni extimescamus, ut arcus ille.

Gen.

Gen. 9. 14. seq. verè *rosarum*, ætium crucis mitigans, I. Cor. 10. 13. plenè mitigaturus, Rom. 8. 18. 2. Cor. 4. 17. verè *lilium* Vid. sup. *ihus*. Eph. 5. 2. patri oblatum, minis non terrens, sed blandiens, Matth. 17. 4. *olive* misericordiæ oleum destillans, Luc. 10. 34.

INCARNATIO CHRISTI

amorem ostendit.

505. Judic. 14. 3. *Simson circumcisorum Philistinorum de gente uxorem duxit*: Magnum hoc amoris in illam argumentum fuit: Multò majus Christi amoris exemplum: Nos incircumcisi corde Act. 7. 51. Jer. 9. 26. Non tamen respuit nos, carnem nostram & os assumens, Eph. 5. 30.

Idem *servitio Jacobi illustrari potest*, Gen. 29. 15. Christus quoque nostri causâ servus factus, Esai 43. 24. ut nos ex domo Labanis infernalis in libertatem assereret Joh. 8. vers. 36. *veram*, meram filiorum Dei, Rom. 8. 21.

INCARNATIONE CHRISTO

propinqui facti.

506. *Arcâ V.T. Jordanem transeunte, Israëlita appropinquare non audebant*. Vid. Jos. 3. 4. At Arca N. Testam. *Jordanem* transitura divini Judicii per incarnationem, ad nos appropinquavit, carnem nostram assumpsit. Hanc arcam, qui tangit, non moritur, ut Ula, sed vivificatur, 2. Sam. 6. 6.

ARTICULUS IV.

DE NATIVITATE CHRISTI, EJUS

fructu, & ætate puerili,

IN SPECIE.

CHRISTI NATIVITAS EST DESCENSUS

de Cælo, Joh. 3. 13.

507. I. Apoc. 10. 1. *Johannes vidit alium angelum*

T 3

for-